

LUNULE

ANDRIJANA KOS LAJTMAN

SADRŽAJ

I. KRUŽNO, OPONAŠAJUĆI DANTEA

<i>lunule dana</i>	2
Plavi korali /upravljanje događajnošću/	3
Arete	4
Party	5
No bravery	6
Dugonosa leptir-riba	7
Subverzivnost	8
Natuknica	9
Točka srastanja	10
Apel protiv cjelovitosti	11
Fenomen stotog majmuna	12
21 gram	13
Sinkronicitet	14
Jer nisam Euridika	16
Neobično običan	18
Samo onda kada je svjetlo	19
Proz-zor, kroz-zor	21
Krhotine	

/Zaklopatica: zlatne lastavice/	23
Oblici	25
Ne mogu napisati pjesmu o moru	28
Bezrukost	30
Bjeline	31
U jantaru	32
Ticala	33
Jedro-sunce /žudnja negledanja/	34
Bjeloledna	35
Raskapljivena	36
Pauci	38
Nije	39
Srpanjski odjeci	41
Netko u bijelom pregibu	42
Ogigija	43
Mladost ti cvate na rukama	45
Kuća i kuća	47
Kvadratni krug	50
 II. IZMEĐU <i>DA</i> I <i>DA</i> lunule čitanja	 53

Upravo /the time is out of joint/	54
Licem u lice /utjeha ponavljanja/	55
Nekoliko	57
Leopold Bloom	60
Margarita	61
Vlastite prste preplavila	63
Dobro êst /šapćem a trajem/	65
Ostatak: Pisuljice	67
Teodora	68
Između „da“ i „da“	70
Dva prostora: Savršen dan	72
Lalande	74
Zvono	76
Dvotočje	78
Geometrija vode	80
CRVENI MJESEC	83
O autorici	84

lūnŭla ae. f. [dem. od 1. luna] mjesečac, ures ženski, Com.

M. Divković, *Latinsko-hrvatski rječnik za škole*, 1991.

Lunula je lik u obliku polumjeseca, omeđen dvama kružnim lukovima nejednakog radijusa. Lunule su odigrale veliku ulogu u stoljećima intrigantnoj matematičkoj problematici vezanoj uz kvadraturu kruga.

A. Kuzle, *Leonardo i matematika*, Hrvatski matematički elektronički časopis, 2007.

Lunula je svijetli polumjesec na prijelazu ploče i korijena nokta.

Prema: G. Guglielmi, C. Van Kuijk, H. K. Genant, *Fundamentals of hand and wrist imaging*, 2001.

Lunula je prastari oblik privjeska. Imala je zaštitnu ulogu za onoga tko je nosi. Simbolizira mjesec (i ženskost).

Prema: J. J. Taylor, *Bronze Age Goldwork of the British Isles*, 1980.

Lunula je vrsta leptira (*Calophasia lunula*) i ribe (*Chaetodon lunula*).

Prema: P. G. Mason, J. T. Huber, *Biological control programmes in Canada, 1981-2000*, 2002; W. E. Burgess, *The raccoon butterflyfish, Chaetodon lunula*. TFH 8, 1979.

Lunula (lat. *lunula* „mjesečić“, umanjena < luna „mjesec“). Dvije pločice u obliku srpa mladoga mjeseca, spojene po sredini vanjskoga ruba kopčom ili šarkom; između njih se umeće hostija kad se stavlja u ostenzorij ili kustodiju.

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, ur. A. Badurina, 2006.

I. KRUŽNO, OPONAŠAJUĆI DANTEA

lunule dana

PLAVI KORALI

/upravljanje događajnošću/

i zašto se pjesma
ne ispisuje kada ja hoću
a košulju je ionako svukla
bolnu
razlomljenu:
prostodušnost isprovocirane dosade
ozimila se
ledom
zbivanje iskrljuštala

plavi korali zadrhtali
na papiru:
pa čak i led puca
bez boli
i glasa

kada ja hoću
bez boli
i glasa
kada ja hoću
sve raspukline svijeta
pune se subjektivnošću

tijelo tridesetogodišnjakinje
samo sebe odmjerava

ARETE*

njeguješ me lako
mjerom slika
i elegancijom redaka

do nespokoja
razgolila se svjetlost:
mecima me
uzrnula

u mene golu
u mene bez mene
arete se
utiskuje

prvi put
ubila me rečenica

* grč. *arete* = *vrlina, izvrsnost*, ukupnost čovjekovih mogućnosti, ono što mu daje svrhu

PARTY

i znam da već pitaju
kakve će biti
one što slijede
/još imaginarne
i neispisane/
jer ludost je
omiljeni odgovor
trendy model mnoštva

i ne vjeruju jeziku
kad se rascvjetava
vruć
/mjeračima oboružani
pretvoreni u povećala/

a bolest je ionako nešto
što toleriramo samo ponekad
(u parne dane)

plavo papirno jutro:
šuškaju sinapse
/kad listam
i kada me čitaju/

unatoč svemu
fonemi se rasplesali –
p a r t y
n j a
a g o d i c a m a

NO BRAVERY

stvari u meni
a ja u stvarima,
kauzalnost nosim na leđima:
hodočasnik
uvijek

tvoju sigurnost
teško je nadmašiti

no bravery
pa zašto više ne
a sve do jučer
ispisivali smo dnevnike
važnih događaja

jesam li prozreta
ili si to doista ti
okamenjen
u svojoj gordosti

sloboda
u krugu
(regularna predstava)
u krugu
but no bravery

DUGONOSA LEPTIR-RIBA

možda bih i ja trebala
zaogrnuti se metafizikom
diskurs promijeniti
bjeline utrnuti:
da ne gledaju me
kao *long-nosed butterflyfish*
u akvariju
/barem usne da pomaknu/

a spremnik je ionako prazan
i kad je pun:
protočnost mu upijaš
žedan
i
bezbojan

a znam da ti uvijek mogu
uplivati u tijek
/brzicama tvojim biti bok/

uvijek
u tijek
i
brzicama tvojim biti bok

a zazirem
/od providnosti
dinamike/

SUBVERZIVNOST

obraćam ti se
kao Maestru;
tek sada shvaćam

u dvije
paralelne stvarnosti
možemo li se zagrcnuti
istim gutljajem

a zapravo i ne želim
da geometrija nadmaši
sebe samu
i ukriži
dvije
paralelne plohe

jer subverzivnost je moje
trajanje
i moja je glad neizmjerena
/i puštam pramenove svjetlosti
neka rastu – kosa je oduvijek
moj zaštitni znak/

odjednom:
riječi dovrhunile
/i pisanje se hrani čitanjem/

sve ostalo
osrednji je rasplet
i dekadencija

ošišat ću se na ćelavo,
Maestro

NATUKNICA

zalijevaš me
jezikom šutnje
dok slap se
raspolovljuje
brz:
istkan
od ponosa
i uvjerenosti

može li se nebo
ušuljati u pukotine
ili je tama samo magla
(kapljast pupoljak umora)
koja obavlja
zašiljene vrhove

/vrat mi zasipaš
peludom
lipanjskog sunca/

kapilarnost je odavno
jedina struktura dana

u hijatu oblaka
i uobičajene doze banalnosti
ostadoh
kao
natuknica
koja ispunjava bjelinu
/kontekst sama sebi/

kapilarnost
(kristalizirana struktura dana):
/ja = ja u ne-ja = ne-ja u meni/

TOČKA SRASTANJA

sva htijenja tvoja
nastojim oguliti
kao jabuku
/kružno,
oponašajući Dantea/

dan prosijava
kroz prozore
(rupnjast
i žut)
a zalutali osmjesi
vise na granama
i nikome ne služe

tražim
plišane kostime -
da počnem cijeniti
ispunjenost
/tijela
i pogleda/

bliska mi je
njihova prazna utroba:
hodom smo srasli
i larpurlartizmom

ostarjeli osmjesi:
beskoristan ukras stabala
(*l'art pour l'art*)

APEL PROTIV CJELOVITOSTI

iščekivanje

u poroznoj zaludenosti:

ovjera tjeskobe

dok mrak brekti od plavog

leptir-tinta

imaginira zjenice:

fingirana tjelesnost

i gotovo da poželim

da večer bude samo tkanina

pa da je rasparam do krvi;

povrijeđena cjelovitošću

i dosljednošću

/jer nisam priča, bajka, roman;

ja sam stih,

riječ,

slog,

broj na dnu stranice/

svaki neznani prst

(grub od vremena i bespotrebnosti)

osjećam danas

na svom ručnom zglobu

/give me reason

but don't give me choice/

topla

od isprijecanosti

i svaki refren past će u vodu

zakrabuljen

FENOMEN STOTOG MAJMUNA

sjena je racionalna
kaže ivana
a ja nisam kao ona
kod mene sve je akvarel
i ne znam za tehniku skulpture
(ma divim ti se, ptico neugledna)

distancu žudim
ali moje ime je dodir:
i sve je pre-tapanje
o-tapanje
is-tapanje

danas su na moj balkon
stigli mravi;
jesu li se nazreli
u brazdama mi sivim
/procvjetaj akcije
i bescjenje privatnosti/
ili je samo
fenomen stotog majmuna
potvrđen

u-tapanje

između kokoši i balerine
protekao je svemir
(i ja u njemu)

21 GRAM

bitno da si negdje
da si
a znam da jesi

prepoznavanje:
bazen
tekućeg *ja*
u koloru
Odiseja u meni
Odiseja o meni

rečenica je moja teža
za 21 gram:
ojačana blizinom
duplicirana tebstvom

i naravno da znam čemu se divim
kad me usne teksta
izdišu

da si
a znam da jesi

SINKRONICITET

sasvim iznenada
na zavijutku ulice:
neprozirna svjetlost

/poznato je odavno –
u pozadini svake ljepote
nešto je neljudsko/

a ljude prepoznajem
po riječima
i načinu na koji mi
preplivavaju život
(ipak, malo je delfina
koje sanjam)

u izlogu s ružičastim lutkama:
novo lice providnosti
(o, draga vivijano)
/ili samo nešto
kao flash/

i sve je u svemu:
rukav karirane košulje
upaljena cigareta
fluidna krošnja
sladoled na pločniku
torba od devine kože
dječja kolica
jumbo-plakat
veliki crni madež
sunce u ušnoj školjci
miris pizze
psovka

smijeh

usne

plač

ruke

bore

riječi

dijete

nebo bez imalo originalnosti

trivijalan stih

zjenica

starac na uglu

nalik je na Junga

/a ne vjerujem u sinkronicitet

i algoritme smisla/

trenutak iskrenosti

(ili kratko objašnjenje zašto me nema):

prižmirujem namjerno

varam svakodnevno

i igru ignoriram

(nježno

i s osmjehom)

a znam

svaka je misao

čovjekolika

JER NISAM EURIDIKA

od noge stola u kafiću
do vjetra u uhu
svaka stvar
ima svoju istinu

a najljepše je
da mogu misliti
više misli odjednom
/provocirati linearnost:
u sebi
tiho
miješati boje/

glazba i slika
ponekad su isto
i svejedno je
je li dan blistav
ili bijedan
/ponekad
nijedan stisak ruke
ne ostavlja traga/

i baš ću okrenuti lice
pa ne zovem se Orfej
i baš ću zatoptati korak
jer nisam Euridika
pa da vidim
hoće li išta
doći u dvojbu

znam
suludo je zahtijevati prozirnost
/ali barem znam da se može živjeti

bez poticaja/

i baš ću

.....

jer nisam Euridika

a igram se apsurdom

NEOBIČNO OBIČAN

nakon što doista nisam razumjela
te priče zlobom očipkane
rekoh da si zapravo
neobično običan
neobično običan
da te opravdam
(i bilo je radosti u tome)

i ne znam
jesam li te iskupila time
ili uvrijedila
ali što drugo i mogu biti
ta dva sitna vrapca
na mome dlanu
nego doticanje
nego prepoznavanje

neobično običan
i obično neobičan
bijaše pokret
kojim zakoračih
u ovo
u sve

tko zna
koliko bi dug bio život
da ga hodamo ravnim koracima
(ni slutila nisam da si spremna
na toliku količinu tuge, andrea)

SAMO ONDA KADA JE SVJETLO

sva sam jutarnja
to znaš
ali samo onda kada je svjetlo
ono je nedovršeno
kao i ja
žuto
i krajnje
i nikad
izrečeno
dokraja

ne želim pisati
o sreći
tuzi
ili
prolaznosti

jednom:
iz nastambe pauka
pa da vidimo
koliko će ti let biti dug
i kojom će te bojom
pijesak izmrviti

znam
ni zrak nije uvijek zrak
ponekad je staklo
asfalt
papir
ali barem ljudi
ima svugdje
barem ljudi
i valova

začuđuju neka preklapanja
neke strah-čežnje
riječi-šutnje
doista
samo je glad
(misli i kože)
bila tvarna
ostala
naša
stvarna
oduvijek

PROZ-ZOR, KROZ-ZOR

iskušavam te pjesmom
a ti i ne znaš
da samo je obli prozor
kroz koji te nazirem
u stvarnost
kroz koji te mjerim
nekom nanovo
probuđenom okularnošću
i pogled
zapravo
u odsjaj
uvjeravam

iskušavam te pjesmom
težinu ti
svjetlinom duše
odmjeravam
prozirnost
svojim nespokojem
zamagljujem

iskušavam te pjesmom
i žao mi je
što nisam iskrena
žao mi je
što nisam
kad pretvaram se
da malo-pomalo
oštre rubove svijeta
istupljujem

iskušavam te pjesmom
jer možda doista

počinjemo svoj život
napor
odostrag
možda se doista
plačući od kraja
početku
samo
primičemo

KRHOTINE

/Zaklopatica: zlatne lastavice/

tko nam to cjepka dane
na komadiće
nepravilne i raznih veličina
na zagriže
davnih prvih ljudi
još nepotrošene
još bolne

stvarnost je vrlo
lukava
sve dalje sve više
prekrasan krajolik:
droga duše
i oko je nestvarno
vjeđama
paučinasto od treptaja

ali mala uništenja
samo čekaju svoj put
na hipnozu otporna
otrovna
raspoloženja i proturaspoloženja
sve ono što je stvarno
a ne bi trebalo biti
ne bi trebalo

kćeri, zašto si tako
lakovjerna
tako dosljedno
leptirica
pogledaj
već od zore

izljujeva se
ta laž sunca
to podmuklo
boranje puti
brazdanje tamne sreće
već te susreće
maslačnicu

otok Lastovo:
zlatne lastavice ispijaju uvalu Zaklopatica
ljeskajući se do boli energijom volje
/uzrniše srca obiju zjenica
i ne odupirem se
ne odupirem se/

sve što je ostalo
koncentracija je sadržaja:
pogubna gustoća svijeta
/mali sažetak smrti
rekao bi M.
i ja ga ponavljam
ponavljam
još samo/

OBLICI

budi spokojna
to je samo život
normalan život
uobičajen poredak stvari
i ova oblost mora
koju želiš
uliti u srce
da zaklopoće tu i tamo
ubrza disanje
nekim danima bez oblika
koji su ispred
uvijek ispred.
i ovo kamenje
kojemu se diviš
samo je tiha slikarija
rezbarija
u arabeski dolazaka i odlazaka
neparnih susreta
koji traju
uporni
tako luparasto
ustrajni.
a ignorirala bi ih rado
ostrugala
svojim vrtložastim satima
počesto
ali ne ide
ipak ne ide
kad ne ide.
pjenušać svoj rub
svoj bezbojan
proziran rub

koji je kao i sve drugo
što te čini
ništa posebno
ni drugačije
ali ga ipak u čipku pretvaraš
i sebe pretvaraš
ništa
tako vješto oplemenjuješ
uporno.
pišeš
da izmjeriš trajanje
vrijeme odmora i neodmora
zelenu vodu prijateljstva
sa svim stvarima
koje te dotiču.
nešto šuška za leđima
i okrećeš glavu
uvijek
iako znaš
da ti ta zmija-grana
grana-zmija
ništa zapravo ne može
ništa:
njezin je siktaj
u tvojoj šutnji već uhvaćen
u tvojoj olovci
zarobljen

i kamenje se ljeska ponekad
uz naše korake položeno
još u danima svoje mladosti:
jer i kлокot je samo tišina
crni povez
na očima protočnosti.
neka kažeš
neka

na rubu se
obala izdubljuje
na rubu se
obljubljuje
s onim što možda
i nije birala
živost je
priskrbila
ljepotu je
rodila
iz dodira
prije nego se u šupljinu
u škrapu
predala

NE MOGU NAPISATI PJESMU O MORU

jer ne mogu napisati
pjesmu o moru
a ako mi lahorasto
i vjeđe vodene
usprkos
i njena plava ruka
nije mi prijatelj
ni brat
nije ni blizak akvarel
ni orubljen san

odmjeravamo se
iz oka u oko
iz sredine prema van
i obrnuto
licima gladeći suncište
prstima se
dodirujući
bezglasno

ne znam napisati
pjesmu o moru
jer u oku olovke
ne nazirem ni kamen,
ni rogač,
ni vrelinu,
ni spokoj,
ni tijelo suhe naranče,
ni oslikan strah,
ni dlanove
u spužve pretvorene,
ni osoljenu boju jutra,
ni oblu tišinu,

ni mislima
opkoračan dan,
ni bijelu radost
ni ostakljenost duše,
tu znak-ranu
prepoznavanja

BEZRUKOST

udaljeni
kao dvije hridi bezruke
svoj prostor skrbimo
strepimo svoj drhtavi krug
samoću pothranjujemo
korijenjem
samo kamenje sadimo

u našem prozoru
krošnja je siva
od nepomičnosti

kuda sam to prolazila
kuda
sve vitice raspršila
i bez dlanova ostala:
u maloj
crnoj
besmrtnosti
između kazaljki

BJELINE

imenujem te cestom
imenujem te bijelom prugom
orlom te imenujem

protjecanje -
neki nedostižni ljudi
neki kotači
oguglali od brzine
od vrtnje
i zjenice potamnjele

imenujem te prozorom
oblakom te imenujem:
večer utiskuje
crvene krugove
na tvoje tjeme
(toplinom krajolika
usklađenost nam mjeri)

imenujem te budilicom
zovem te
natrpan put
i ponikva te zovem
i praznina

kad se potroše bjeline
samo još
jednokratnost ostaje:
bijelom olovkom
crno lice izbrazdati

pažljivo i singularno
kad se potroše bjeline

U JANTARU

ponekad ne postoje
život i stih
ponekad sve je
tvrdoća:
ozrcaljen dan

kako prevladati
nepomičnost
orubiti san

ukotvljen mrav
u jantaru
miriše krhkost latice

odustah već odavno
od nadmudrivanja
i mimezisa -
još samo
zakačiti dlan
o kariku dana:
jutro obezručiti

i krivudati sobom
do bezdana
do bezmraka

TICALA

u zavijutku nemisli
u hodniku crvene šutnje
trag od riječi
osluškujem
trajanje
u nisku nabirem
izazvana
od zrnja
od svjetlosti

privrženost:
ne kraljuje li i strah
u istoj duplji
neodsanjanoj

leptiri drhte
na gasnoj vjeđi jutra
u oblake upregnuti
(šutnjom zauzdani)

ticala prostora
doticala
doticala

prozorje mraka
strepnja orubljena tišinom:
rukom je imenujem

i najjača rečenica
biva nadjačana
u koraku

JEDRO-SUNCE **/žudnja negledanja/**

tri jedra
nabreknuta:
ovjetrena
snagom
i putanjom

zašto u narančastom
vidim sunce
kad i ono je samo krilo
samo tren

jutro
oprostorenje
sloboda:
tu i tamo

pretvaranje
osjećaj pijeska
tek tu i tamo

a i more je
samo ponekad more:
inače galeb
inače kljun

narančasta kugla
rascvast će oko
od negledanja

BJELOLEDNA

ignoriranje:

taj ne-čin

koji ubija

led od kojeg mrzne

treptaj

i dah

šutnja otvrdnuta

na staklu nijemosti:

prozore joj ne otvaram

na dogledu

bjeloledna pruga

/ikona od vode/:

privid povezanosti

u daljini

privid povezanosti

čipkam dan

nabirem trag

brektaj

i

srh

o bre o la ja na

samo protijek pućpurićem

tijek

o bre o la ja na sna

sržna

od svjetlosti u grozdovima

RASKAPLJIČENA

mokra, premokra
i dalje dvojiš
može li se voljeti intenzivno
živjeti u boldu
ili samo zrnimo kao kiša
okruglimo
kad plače mi u oko
raskapljičena

naravno
sve
baš sve može biti
zanimljiva tema
intenzivna kao staklo
tako velikoglatka
tako jasna
zna li staklo za tugu

pred njegovim pogledom
nijema i netvarna
uperena
stremna
pred pogledom zida
u dan

ozidan dah
(još samo udah)
a cigle kao slutnje
izdišem u nebo
u kišin san propupan
u nekom davnom zaboravu
nepovratište
tu ništa ne mogu

samo još nepovratište u boldu

PAUCI

između jutra i podneva
dana i nedana
osluškujem riječi
prozračne pucketave
padobrane
sobne
po kutovima skutrene
zapaučene
zacrnjene u se

u kojem kutu
iz koje dijagonale
tihuje pjesma

NIJE

strah je samo pojam
i ne vidiš mu oči
a kiša pada kroz poklopac dana
u malu drhtavu dubinu
uzbibanu
pada i šuti
i šuti
i bojim se jutra
kada ću ostati bez riječi
bez struja, svjetla i prozora
bez trotočja raskriljenih

ali ti, znam,
voliš tu kišinu tišinu

strah je samo pojam
kosa mu duga
a ruke kao valovlje
i je li ova pjesma o ženi
je li
o ženi
pa se čudi mom niječnom odgovoru
dok joj se mladost
prosipa niz leđa

od rukine sjene na zidu
/labudice tamne probuđene/
do razlijeva njenih boja
po mojim prozirnim
staklenim
ramenima
niknuo je jedan most
usnuo je grad

strah je samo pojam
tišina okamenjena
ošutnjena
a prostor samo glazba
koja svira
kad se vjeđe i misli poklope
kad se poklope

.....

kad bojim se sna
u kojem ću ostati bez riječi
neprobudena

ova pjesma
nije o ženi

ova
pjesma
nije

SRPANJSKI ODJECI

lijepo je tkati
tu haljinu djevojčice
dok bor se zeleni pod balkonom
i njegova svjetlost provocira
misli od kruga

lako je tebi, mislim
a hoće li nam se starost
bar jednom poklopiti
godovi na koži
utisnuti:
ti koračaji
u blatni nepovrat

pčela i ružmarinova bodlja
bodlja i bodlja
imitiraju se međusobno:
prijateljski pogled
jutro
današnji dan

znam,
najvažnije je da sunce
ima čime zvoniti

NETKO U BIJELOM PREGIBU

koji te čuje kad ne govoriš
koji te misli kad si zaboravljen u snu
koji prepoznaje jezik
na kojem gledaš
u zjenicu svijeta ujutro

taj prst
čuvar sa srcem koje ne zastajkuje
je li samo rep vjetra
što propuhuje kroz gnijezdo ose
i lepeće u praznoj sredini:
u krilocjepu dvostrukog sna

reći ćeš
zaleđena vječnost
reći ćeš
stijena
utaban put

potvrđujem
s mislima na stazu od soli
i sjećanjem na obraz izbrazdan šutnjom
potvrđujem
bez stiha

plava kao šuma
i utihnuta kao tmina
pošutnjujem

OGIGIJA

zagledanost u se
okom koje ne trepće;
zjenicom pijeska

razlomljenost
razlivenost
razburkanost:
ideja sreće u nastavcima

dok mislim zelene kišobrane borova
usporavam kretnje
nastojeći krišom
ubrzati dan:
potvrditi mjesto
gdje sam cjelovita

jer špilje morskih medvjedica
već dugo su prazne
a u prstenu sapluna
ne spavaju više
velika jaja kornjača

i tako
i uvijek
i znaš:
od mora nemirna
i od spokoja nespokojna
žudim koru jabuke
prljavi tanjur
sumanute korake:
ispunjen sat

a ti, znam
rečenice puštaš

kao zmajevе na leđa vjetra

i zračiš u dan

i ne razlijevaš poteze

.....

dok mislim o velikim i malim pastirima

o teškim i lakšim zapisima

o koracima koji trče

i onima koji plešu

gledam tri zaostala

opuška

u pijesku

i stih ostade prilijepljen za nepce

MLADOST TI CVATE NA RUKAMA

kažeš, ne postoji konflikt
vremena i prostora
jer sve je jutro
i dan obireš kao voćku

kažeš, godine čine svoje
i rane nisu kao kapi
da kišnu i ispare
čim listove osvijetle;
kažeš,
a mladost ti cvate na rukama

i još dalje,
i još bliže,
i još sve

.....

i da ne postoje uvijek razlozi,
i ne postoje superlativi,
i da sve, baš sve je motiv:
samo ne misli puno,
nego uhvati taj dudov svilac
i pusti ga tkati

i tako,
i tako,
i baš,
ti ja druga
ja peta i sedma
kojoj na sjenu nikada neću stati:
ti vrutku u vodenom snu,
bolna rupo u praznini

znaš li da je pjesnikinja Ana C.

umrla u trideset i prvoj
prestavši jednog dana
na sedmom katu

crtam ti njezin zračni korak,
taj posljednji stih
urezan na grudi grada:
ne kao sjećanje
ili opomenu,
već kao najdraži
narančasti kišobran
ostavljen
negdje
u
Neznamgdjeskoj
još prošlog ljeta

i tako
te male odgođenosti svemira,
oduvijek

KUĆA I KUĆA

gledam ih
i čudim se:
ona što se činila manjom
sada je veća
a veća odjednom postala manja

dvije bijele djevojčice
lukom
kao mašnom
u sredini spojene;
žene na uzvisini
oslijepile od mora

jedna kraj druge
i jedna uz drugu,
a svaka traži drugi val na pučini,
i svojim okom trepće,
i iz svog korijena niče,
i drugom maramom
tjeme zaklanja,
i neku drugu
upornu
haljinu oblači:
a obje bijele kao krilo
što razmahuje dan

sanjaju li isti uzburkani san,
sanjaju li
jedna drugu,
ili možda baš ovako
naopako:
sjena što prvoj daruje podne,
drugu upisuje u noć?

desna:

kocka spokoja,
mudro dostojanstvo,
topla
okamenjena
utjeha

lijeva:

nedovršena igra,
rasplesan projekt budućih ljeta,
balkona što se sami
preko svog pogleda
naginju

dvije kuće na uzvisini
s pogledom na more:
i neki drugi nemir u kosi,
i neka druga briga u kamenu,
i godine,
i vjetar

samo ponekad
u bljesku između dva krova,
dva mora,
i trena,
njihove se ruke
dodirnu

.....

se do-dirnu

a tada se pitam
kao u odgrisku sna:
jesu li ovo kuće
ili kuća i kuća?

i tako
i dalje

i baš

.....

kuća i kuća,

žena i prozor,

i slutnja:

inter pares

.....

ta ista naranča u očima

KVADRATNI KRUG

*Mreža se uvijek
sastoji
od užeta i praznine
uhvaćene u zamku. (Z. G.)*

kad mislim na zaborav
bivam jug,
sunce u vodi,
i olovka:
kvadratni krug.
kad mislim na tebe
bivam ljeto.

ispunjen prostor
odjednom
istodobno podne
i večer u valu:
savršen promjer
preklopljen krug i krug
i još malo
.....
zaljev,
vođeno galebovo oko,
rečenica o grožđu;
zar te nisam znala oduvijek?

baš kao što ponekad biva:
neznalik-prepoznalik
poznalik-nepoznalik
i obrnuto
i svakako

i još malo

.....

brdo u uvali

i uvala u brdu,

baš tako –

knjiga i zrak,

more:

kvadratni krug

znamo li oduvijek

da postoji ono

za što ne postoji ime,

i da postoji hrid,

i rast?

bliskost:

krošnja,

spužva i rak,

kruh

.....

biskost?

ili prije kamen,

polegnut u plićak,

spokojan

i čvrst:

na noć

baš kao i na vječnost

naviknut

mislim,

gle, već izdužio se krug

i kvadrat se zaokruglio;

ali mogu li takvi

ikada naći svoju bit?

i grli li uže prazninu

ili praznina uže?

i opet, kažem, sunce
i opet kamen,
i opet knjiga, kažem;
s listovima što svijetle
od okruglosti,
s pravcem što se zaobljuje
sljubljen s plimom

kad mislim na tebe
bivam ljeto,
bivam radost i strah.
šljunak bivam,
i prijateljstvo

II. IZMEĐU *DA* I *DA* *lunule čitanja*

UPRAVO **/the time is out of joint/**

Shakespeare i Camus: epifanija dijaloga

danas me iznenadila
geometrija:
preklopili smo kvadrat
i krug
i ništa nije bilo suvišno
(vidjeh u tvom hodu)

ponekad se vrijeme
stisne
u točku
i ona zadržće
snažno
u mom oku
/ptiče bivanja:
radost vjeđa
i vodoskok u kljunu/

jedina sloboda
koju poznajem
sloboda je
mog duha i akcije
(rekao je Musca)

the time is out of joint
/upravo sam sretna, Hamlete,
upravo!/

LICEM U LICE /utjeha ponavljanja/

Mit o Sizifu i B. J. Štulić

izgladiti glas
znači pustiti pticu –
zamahom
visinu da osvijetli

prihvaćam:
čovjek je
svoj vlastiti cilj
i sve druge istine
ništa ne mogu
tom vjetru

ali iskliznućima i dalje
gledam u lice
licem
/plavozorim gnijezdima
zadivljena
na vrhu najviše ruke/

licem:
glumac
putnik
i ja
(osmjehe razapesmo
na istim jedrima,
mi stranci)

i premda je
kontekst banalan

dojmu ne oduzima
ništa:
crpsti život
iz neprogutane koštice
i dalje je izazov,
moj pukovniče,
(moj pokojniče)

ponavljanje me
ispunjava utjehom
/ponavljanje
je mlijeko
odabranih/

ponavljanje
licem u lice
žudim
/i zadnjim pogledom
prije pada
vezicu na cipeli
pomisliti/

znam
tuga ne mora biti banalna
ni radost raskriljena

ponavljanje me
ispunjava utjehom

NEKOLIKO

R. Marinković: Traktat o ruci

u hipu
prislanjam papir
na koricu
na tvrdi prazninu
i pišem
i pišem
jer zatrčale se tako odjednom
da imam osjećaj
da će me na komadiće
rasperjiti
i prosuti s vrha zgrade:
u njihova topla popodneva
u ručkove
u dječje pjesmice
u tepanja
u milovanja rutine
u lastin niski let

imam osjećaj
da će se rascvati
sve dozrele riječi
iskliznuti sva značenja
oljepotnuti u ništa
da će
dok još nisam
uzrnjena
dok još nisam
kao šipak
prepunjena sobom

kako pišeš
pitala me danas D.
i premda mrzim
takve razgovore
stadoh govoriti
o vjetru misli i brzini ruke
i sporosti tipki
i u isti mah
sjetih se Ranka
i u isti mah
osjetih se
poniženom
/da, baš kao da me čitaš
u tom trenu/

tvoje su oči
jutros
bile tople
pa me i sad griju po rukama
griju na stranici
kao dva sasvim mala
sunca
u papiru
u beskonačnom
razmaku
slova

zar sam lagala
kad sam rekla
da su mi forme
sada kraće
zar sam lagala
ili sam to samo ja
opet
duža
ja

tuda

stat ću

zbog tebe

zbog

jer imam još nekoliko života

još nekoliko

znam

LEOPOLD BLOOM

Točka u kojoj se Odisej hrani vječnošću.

zoveš se bloom, leopold bloom
i dva si dana dalje od mene;
a sve smo
samo slični nismo
u toj jednočinki lipnja

zoveš se bloom, leopold bloom:
umjetnik si svog dana
(krojač nepogrešivih prstiju)
i najveći šampion
u igri puzzle

zoveš se bloom, leopold bloom
i prezireš duge monologe
(baš kao i ja)

bloom. leopold bloom.
eto.

MARGARITA

Što je Bulgakov prišapnuo Mihaliću?

kad bih mogla birati ime
zvala bih se margarita;
bila bih beskrajno strpljiva
i voljela bih
beskrajno

nisam margarita,
haljina mi nije
istkana od praštanja,
ni ruke mi nisu ljekovite

ponekad
ipak
tu i tamo
(kad noć poljubi
modrim poljupcem u čelo)
zajašim metlu
najnježnije što znam
i poletim
i pronebesim
daleko

poluglasom
potiho
dozivam tada majstora
potiho
da mu misao
ne prekinem
sobom
da ne prekinem

nepovratno

tada

i samo tada

zovem se margarita

samo tada sam

margarita

samo tada

nebeska

i

slovna

samo tada

ja

do bezdana

/majstore,

ugasi svijeću

jer nastupilo je

vrijeme bezglasja!/
vrijeme bezglasja!

VLASTITE PRSTE PREPLAVILA

Cvetajeva + Vrkljan + Zlatar = More

sva sam se
u bilježnicu pretvorila
(rekla je marina
rekla je irena
rekla je andrea)
rekoh i ja
a ne želim
rečenicu po navici
i opet ovo r
u nama trima
četirima
r u svima onima
koji su mi dragi
da, i tko nam to crta život
tko ga piše
u predahu jutarnje kave
u pauzi sitnih koraka
u udisaju
između dva krika

more je neobično
smireno
more kao garancija
tvarnosti
stvarnosti
raspliće
neku svoju
zelenu naraciju
ispod golih palčeva

zapisuje
(otpisuje)

i opet to r
čak i more ga ima
i drhti u meni
i u slovima
dok razmišljam o tome
kada sam se to zapravo
odvrnula
doista
orubila
iskliznula
ustvari
do kraja
vlastite prste preplavila
nepouzdanošću
orosila

DOBRO ÊST **/šapćem a trajem/**

Jasna Horvat: Az

u koštici dana
večer se vrpolji

gdje da raspletom pram
čijom rukom da nadrobim čas
/tu pogaču začvorenog čekanja/
tren
sjenu
sebe ili se
u kojoj boji da se ispišem
u sebe ili se
u vas
az

može li svijet
potvrditi dvosmjernost

vas
az
može li

želim
znam
ne znam
začvorena
u sebe ili se
mislim
šapćem
sričem

a trajem

pišem

napokon

dobro êst

OSTATAK: PISULJICE

Anka Žagar: Stvarnice

...žagarnice – ta pucketava površina riječi

stvarnice

varnice

dnevnice

uokviriti san

kao sliku

žudnice

s kljunom u oblacima

s vratom u vodi

do-vod-o-tug-mir-e-na

raspolovila san

raščetvorila dan

snovnice

tople pahulje

snježnice

u kosi i prstima ih skrivam

ovjetrene

tople pahulje

jasne slike

slikuljice-djetuljice

nećeš umrijeti sav

malek

neću ni ja

TEODORA

*ona koja je išla
natrag prema rijeci
i korak pretvorila u tijek...*

J. H., druga četvrtina: Desetice carice Teodore

u utrobi koncentrični krugovi
raskriljeni od riječi
preplašeni od snova
zavihoreni
ostrahoreni
premoreni –
spiralne bobulje duše

sanjala – oslikati led
/ne prokockati tu bijelost
u međurječju/
a iluziju strepila
kao pahulju na usni

.....

doticati
doticati
docvjetati u sumrak
raspupati:
točkasti trenuci svemira
ples u sebi
a iz sebe pogled
i dah:
premoštena

sjaj
obasjaj

u isti trenutak:

premoštena

daj čelo, filozofe

umiri se, dijete

umiri me ti kojeg nisam rodila

a budim te

svakim novim čitanjem

daj čelo, filozofe

logika slova

logika boje

logika sna:

prošaptajmo rijeku zajedno

a tada

natrag u korake

u desetice i izbljedjele abecede

u hladne, neispružene ruke,

teklo

jer pet je žena

i pet monahinja

pet žena

a deset sjena

pet žena

nijedna pjesnikinja,

i izbockano lice

lubenice:

tu su psalmi i epigram

lijepa, stihovita kasijo

jer stih je prije sebe

a noga prije života

IZMEĐU „DA“ I „DA“

Roman-leksikon u 100.000 riječi

u pukotini između dva pogleda
da, baš u onoj
u kojoj je umrla princeza Ateh
prezireš svaku virtualnost

i nije to pjesma
što šapće u nakovanj
samo neki glas dalek i prašan
klopoće:
mali pohabani bunar

želiš da ti pokažem točku
koju bi nazvala *umjerenost*
a vani je bor zelen do vječnosti
i u hodnicima tvoje mirnoće
odjekuju rečenice
posijane negdje daleko u prostoru
prosijane
slova kojih se ne sjećaju
čak ni mudra usta koja su ih rodila,
ptice klepetuše

umjerenost
ma, molim te
nasmijavaš me tim svojim cjedilom od duše
pa zašto onda napokon
i taj kameni slap
taj otok „biti prisutan“
već jednom
ne prokapaš

prezirem virtualnost
i radije bih

....

radije:
pčela na zidu,
stolom razbacane boje,
ruka koju možeš okrznuti

u pukotini između dva pogleda
između *da* i *da*
teče jedan svemir koji nas ne sanja
i o kome ne znaš ništa
osim onog što ti ponudim
kao preokrenutu
i suzdržanu
čašu od riječi

DVA PROSTORA: SAVRŠEN DAN

Adriana Lunardi: Minet-Chéri

dva prostora
u jedan sklopljena
/pustinja pješćanih dina
i Adria/:
sunce,
kosina nadlaktice,
sandale –
savršen dan

dok čitam Adrianu Lunardi,
beskrajni vez cvrčka
prede spiralu glazbe
u točku gdje ne postoji
bio sam i bit ću:
pa hoćemo li se ikada sresti
ja i ja
/ili je moguće samo ovako,
modelom žarulje:
sjećanja na sva protekla ljeta
u jednom
odjednom/

rečenice
crno-bijele klavijature
dodirujem
jednu
po jednu:
iverje duše
sa šesira ljeta

čupkam

.....

ču-ču-ču

.....

ću ću ću

.....

dobro je rekla C.

postoje trenuci

kada smrt nije drugo

doli mala

neugodna prepreka

žuljavi nos cipele,

pijesak pod noktom,

druga polovica kolovoza

.....

ta bestežinska odanost minuta

LALANDE

Adriana Lunardi: Sonhadora

*To je more,
koje još ničije oči
nisu vidjele. (C. L.)*

podsjecam pogled
na ono što voli

između usta
i broda na pučini
tišina bubri kao sunce -
prkosni
crveni ždral

dok bolna skromnost misli,
neka plava statika,
obuzima krajolik ispred
i krajolik iza oka,
snatrim zadnji stupanj
na skali zanosa:
i žudim ga,
i krošnjim ga,
i jedva ga se prisjećam

još samo vrulja:
drevno mjesto iščekivanja

vrulja
vrulja
vrulja:
iznošen
intimni

otisak

sonhadoro*,

leptirice,

zar ne vidiš da sama

gužvaš svoja krila?

lalande,

taj lepet protiv neba

lalande

lalande

beskonačna tvrdoglavost u čudo

* sonhadora = *sanjačica* (port.)

ZVONO

*Volim suze samo kada je tuga
veća od poimanja.*

Adriana Lunardi: Clarice

nakon što oprezno
niknem pitanje
/jedno od onih
koje se prvo
grlom oguli/
tvoj odgovor pogađa
baš kao da i nije bio očekivan:
mali loptasti nož

i bakrim u sebi:

zvono

zvono

zvono

.....

kao drevnina smjerna,
čvrsta kao križ,
ne možeš mi ništa
jer baš

.....

zvono

zvono

zvono

osjećam,

zvuk sam upisan u sliku

između dva lica,

između moje i tvoje sebe:

zareza na rubu jutra
sve ono što netočno slutiš
u nemoći da se približiš niti
kojom te privezujem –
tankoj patnji razumijevanja

i ne mogu podnijeti simbole
ali ni pogled okom u oko:
i sve je sklisko,
i lakoća,
i podsmijeh,
i efekt srebrne vode

volim suze
samo kad je razum
obezriječen:
kad je svako pitanje
sitna ljekovita ameba
koju polažemo
na svoj crni dlan
od sutra

a tamo već čeka
jedan stol
i čaša
i olinjao račun
u bezdanu

DVOTOČJE

O Ti koji jesi i nikada nisi –

biti mi daj!

fra Bonaventura Duda: Mjesečina

grla uhvaćena u mreže
što tijelo ih ponekad ispreda
i ruke ukrućene
od nesnalaženja
i šutnje –
tek pogled bi silno iz sebe van
i da ne bude pladanj
nego cvijet:
probuđeni bijeli mak
bez boje rasplamsan
između sna
i sna

glas je propovjednika bijel
i umata u pjenu priče:
pa kako da ne vidim napore prošle
u onima čiji je hod još mlad,
kako da ne mjerim
kad sve je znak

i jesam li ja ponekad ti
ili baš uvijek ja:
taj sluzavi tren
i nahereno sitno dvotočje
kojim pjesmu
opravdavaš vjekovima

dvo-to-čje

čje
je

pa napiši me onda
već jednom,
makar i krivudavo
kao dijete,
ti koji jesi
i nikada nisi

.....

makar

.....

samo linija,
samo stih,
margina stranice:
zar u svemu kraljuje strah?

ti koji jesi
i nikada nisi

već jednom
već jednom
već jednom

dvotočje

GEOMETRIJA VODE

*Vidjeti sebe u drugom
znači približiti se obojici.*

Marija Paprašarovski: Blue Note

zlatan zrak
/polja u odbljesku
na žlici dana/
i kotači što se vrte linearno
i bez zvukova
igraju
prigušeno
u svojoj čistoj drami –
licu nužnosti

vidjeti sebe u pokretu
sebe u *bio si*,
trebao si,
zašto si:
i nije to model koji se slijedi,
tek ruka uz ruku,
blizina,
glupost,
isti kod

.....

napor da se otkine
čim veći komad jutra
u grlo
u njedra:
ta vječna, bajkovita šuma
u kojoj smo

kad je stopalo kretanje
i kad se prostor pretvara u glazbu,
kad se staro gorenje osjeća kao crveni dim
i kao vruća, tek porođena suza
tada te čujem
tamo gdje zvukovi uzimaju ulogu riječi
i gdje prošlost nije ploha
već linija kojom vješta ruka
ozbiljuje skicu sretnog lica:
pravac što propupava u nebo

jer lišavam te uloge modela:
budi
nepripitomljen otisak,
fotografija koja se ne gleda
a utiskuje se kao tetovirani znak

lišavam te svjetioništva,
prosvjetioništva,
budnosti,
budi lik izvan kruga:
geometrija vode
laka i bezbrižna
naplavljena energijom kapi
bez odgovornosti
da drugoga traže u svojoj ocaklini

odbaci težinu oka
što u slučaju vidi prasak
kojom sudbina lomi zid predodređenosti,
procjep u kojem trajanje
čeka na udah

odbijam govor o neizgovorivom
ne želim da budeš citat
na koji se mogu pozvati

lišavam

lišavam

lišavam

a ti kao more utječeš u krug

i lik u ikonu pretvaraš

i sunce u kvadrat ulijevaš

i ostaješ:

vreli dogođeni pečat

što lijepi tu sanovitu tvar

a znam,

nekako ipak znam

da samo si igra

u crno-bijelim parovima dana:

vitraj u snu,

i krhki verbalni pustolov

u prolaznosti

lišavam te

budi lik izvan kruga:

geometrija vode

CRVENI MJESEC

Pjesnička zbirka *Lunule* dovršena je 21. 12. 2010.

Toga dana poklopila su se tri galaktička događaja: puni mjesec, zimski solsticij i pomrčina mjeseca zvana Crveni mjesec. Zadnji puta prije toga isto se dogodilo 1703. godine.

Prema: <http://www.webstilus.net/content/view/17445/63/>

Andrijana Kos Lajtman

Rođena 1978. u Čakovcu. Izvanredna je profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje je nositeljica različitih kolegija iz hrvatske i svjetske književnosti. Znanstvenim je interesima najviše usmjerena suvremenoj književnosti. Objavila je šezdesetak znanstvenih radova u domaćim i stranim publikacijama te dvije znanstvene knjige. Zbirka poezije *Lunule* nagrađena joj je „Dobrišom Cesarićem“, zbirka *Teleidoskop* dospjela je u finale nagrade „Ivan Goran Kovačić“, *Stepenice za Stojanku K.* u finale nagrade „Fran Galović“, a *Zarazna zona* u finale nagrade „Tin Ujević“.

Povremeno se bavi književnom kritikom, kao i filmom. Članica je Hrvatskog društva pisaca (HDP) i Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti (HIDK).

Pjesme su joj prevedene na makedonski, slovenski i mađarski jezik.

Objavila: znanstvene knjige *Autobiografski diskurs djetinjstva* (2011) i *Poetika oblika – suvremene konceptualne i hipertekstualne proze* (2016); *Jutarnji laureat* (poezija, 2008), *Lunule* (poezija, 2012), *Teleidoskop* (poezija, 2018), *Stepenice za Stojanku K.* (poezija, 2019), *Zarazna zona* (poezija, 2021, zajedno s Damirom Radićem) te *Plava i smeđa knjiga* (poezija, 2021).

Biblioteka Online

knjiga 211

Andrijana Kos Lajtman

LUNULE

© 2022 Andrijana Kos Lajtman

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2022

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Goran Čolakhodžić

Fotografija

siebeckdotcom / Pixabay.com

Objavljeno

3. travnja 2022.

ISBN 978-953-345-977-6 (HTML)

ISBN 978-953-345-978-3 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-979-0 (PDF)

ISBN 978-953-345-980-6 (MOBI)

Prvo izdanje

Disput, Zagreb & Grad Požega & Društvo hrvatskih književnika,
Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Požega, 2012.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**